
Justitiedepartementet

Remissyttrande av SOU 2026:34 Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Sammanfattning

Region Norrbotten tillstyrker utredningens förslag. Regionen betonar samtidigt behovet av anpassade kunskaps- och utbildningsinsatser för glesbygdsregioner, gärna i digitala format. Det är också viktigt att beakta utmaningarna inom kompetensförsörjningen och säkerställa stöd för införandet av nya uppdrag. Regionen lyfter dessutom behovet av att stärka hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens arbete med att upptäcka och ge stöd till personer som utsätts för våld.

Region Norrbottens synpunkter

Region Norrbotten vill framföra att:

- Regering och ansvariga nationella myndigheter säkerställer att kommande kunskapsstöd, utbildningsinsatser och metodstöd utformas så att de är användbara även i glesbygdsregioner med stora geografiska avstånd.
- Nationella utbildningsinsatser i första hand erbjuds genom flexibla och digitala format för att möjliggöra deltagande från verksamheter med begränsade personalresurser och stora reseavstånd.
- Genomförandet av direktivet särskilt beaktar konsekvenserna för regioner med utmaningar inom kompetensförsörjning samt säkerställer att nya uppdrag inte införs utan motsvarande stöd för implementering. Tillgången till specialiserade verksamheter kan vara begränsad.
- Socialstyrelsens fortsatta arbete med nationella kunskapsstöd särskilt inkluderar stöd för hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens arbete med tidig upptäckt, dokumentation, riskbedömning och hänvisning av personer som utsätts för våld.

§ 188**Remiss av SOU 2026:34 Nya nätbrott och
andra åtgärder för genomförandet av
direktivet om bekämpning av våld mot
kvinnor och våld i nära relationer,
Ju2026/01507**

Dnr NLL-00775-2026

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt förslag i bilaga.

Sammanfattning

Utredningen i *Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer* syftar till att genomföra EU:s direktiv (EU) 2024/1385 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer i svensk rätt.

Utredningen konstaterar att svensk lagstiftning redan uppfyller stora delar av direktivets krav. Samtidigt har den digitala samhällsutvecklingen skapat nya former av våld, trakasserier och kontroll. Därför bedöms kompletterande lagstiftning behövas. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 14 juni 2027, samma tidpunkt som medlemsstaterna senast ska ha genomfört EU-direktivet.

Region Norrbotten tillstyrker utredningens förslag. Regionen betonar samtidigt behovet av anpassade kunskaps- och utbildningsinsatser, gärna i digitalt format, för glesbygdsregioner. Det är också viktigt att beakta utmaningarna inom kompetensförsörjningen och säkerställa stöd för införandet av nya uppdrag. Regionen lyfter dessutom behovet av att stärka hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens arbete med att upptäcka och ge stöd till personer som utsätts för våld.

Ärendets behandling under sammanträdet

Linda Jonsson (V) föreslår bifalla liggande förslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer liggande förslag under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller förslaget.

Ärendet

Bakgrund

Utredningen utgår från att våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem och ett uttryck för ojämställda maktförhållanden. Under senare år har våldsutövningen i allt högre grad flyttat till digitala miljöer genom sociala medier, meddelandetjänster, digital övervakning och spridning av integritetskränkande material. Samtidigt drabbas kvinnor och flickor i större utsträckning än män av sexualiserat våld, nättrakasserier, stalkning, hedersrelaterat våld och digital kontroll.

Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att:

- kriminalisera vissa former av digitalt våld,
- stärka skyddet för brottsoffer,
- förbättra tillgången till stöd och vård,
- stärka barns skydd,
- utveckla förebyggande arbete och kunskapshöjande insatser.

Utredningens huvudsakliga förslag

Utredningen föreslår flera nya eller utvidgade brott för att möta digitala former av våld:

Olaga övervakning

Kriminalisering av upprepad eller varaktig digital övervakning som används för kontroll och förföljelse, exempelvis genom appar, positioneringstjänster eller annan teknik.

Nättrakasserier

Ett nytt brott som tar sikte på samordnade eller systematiska trakasserier på nätet, ofta genom stora mängder meddelanden, hot eller kränkningar riktade mot en person.

Olaga identitetsexponering (doxing)

Straffansvar införs för att publicera personuppgifter i syfte att uppmåna andra att skada, hota eller trakassera en person.

Könsbaserat näthat

Ny kriminalisering av offentliga uppmaningar till våld eller hat på grund av kön. Förslaget ska särskilt skydda kvinnor som utsätts för könsrelaterade hot och hatkampanjer.

AI-genererat och manipulerat material

Straffansvaret för olaga integritetsintrång utvidgas till att omfatta manipulerade eller AI-genererade sexuella bilder och filmer, så kallade deepfakes.

Skärpta åtgärder mot förföljelse

Utredningen föreslår en omfattande reform av lagstiftningen om olaga förföljelse. Syftet är att stärka skyddet för brottsoffer och förbättra rättsväsendets möjligheter att ingripa mot allvarliga och upprepade trakasserier. Fler brott ska kunna ligga till

grund för ansvar för olaga förföljelse. Ett nytt brott, grov olaga förföljelse, föreslås införas. Straffskalan skärps till fängelse i lägst ett och högst sex år. Utredningen föreslår också utökade möjligheter till häktning och mer effektiva utredningsåtgärder.

Stärkt skydd för brottsoffer

Utredningen innehåller flera åtgärder för att stärka stödet och skyddet för brottsoffer. Bland annat föreslås att personer som utsatts för brott ska få bättre information om sina rättigheter och tillgängliga stödinsatser. Det ska också bli enklare att anmäla nätbrott genom digitala lösningar samt att lämna in elektronisk bevisning på ett säkert sätt. Förslagen omfattar även ett förstärkt stöd till personer som utsatts för sexuellt våld samt ett stärkt skydd genom kontaktförbud och skyddsorder. Vidare föreslås en presumtion om att även närstående till brottsoffer kan ha behov av skyddsåtgärder.

Avlägsnande av brottsligt innehåll på nätet

För att motverka brottsligt innehåll på internet föreslås en ny lagstiftning som ger behöriga myndigheter möjlighet att kräva att digitala plattformar tar bort eller blockerar brottsligt material. Plattformarna ska även kunna åläggas att bevara material som kan behövas som bevisning i brottsutredningar. Om sådana förelägganden inte följs föreslås att sanktionsavgifter ska kunna beslutas mot den aktuella plattformen. Detta syftar till att stärka rättsväsendets möjligheter att bekämpa brottsligt innehåll i digitala miljöer och ge ett bättre skydd för utsatta personer.

Konsekvenser för regionerna

Även om huvuddelen av lagstiftningen riktar sig mot rättsväsendet påverkar flera av förslagen regionernas verksamheter.

Hälso- och sjukvård

Utredningen innebär att regionerna sannolikt behöver stärka sin förmåga att upptäcka, bemöta och behandla personer som utsatts för digitalt våld, nätttrakasserier och digital kontroll. Det kan innebära ökade insatser för att höja vårdpersonalens kompetens, utveckla rutiner för att identifiera digital våldsutsatthet och förbättra stödet till personer som utsatts för sexuellt våld eller förföljelse. Även traumabehandling och samverkan mellan hälso- och sjukvård, polis, socialtjänst och civilsamhälle kan behöva utvecklas.

För Region Norrbotten kan detta påverka flera verksamheter, däribland primärvården, barn- och ungdomspsykiatri (BUP), vuxenpsykiatri, ungdomsmottagningarna, kvinnosjukvården, akutmottagningarna samt verksamheter kopplade till Barnahus.

Psykisk hälsa

Utredningen lyfter att digitalt våld ofta medför allvarliga konsekvenser för den psykiska hälsan. Utsatta personer riskerar bland annat ångest, depression, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), social isolering och långvarig psykisk

ohälsa. Detta kan öka belastningen på psykiatrin, primärvården och andra stödinsatser inom hälso- och sjukvården.

Kompetensutveckling

Direktivet ställer krav på att yrkesgrupper som möter våldsutsatta personer har relevant kunskap och kompetens. För regionerna innebär det sannolikt ett ökat behov av utbildningsinsatser inom våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, könsstämpning, digitala övergrepp samt barns utsatthet, trauma och bemötande. En stärkt kompetens är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda ett likvärdigt och rättssäkert stöd.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen bedömer att förslagen inte medför några större direkta ekonomiska konsekvenser för regionerna. Genomförandet kan dock innebära ökade kostnader för utbildning, metodstöd, samverkan och verksamhetsutveckling. Det gäller särskilt insatser för att stärka vårdens förmåga att identifiera och stödja personer som utsatts för digitalt våld, sexuellt våld och våld i nära relationer.

Jämställdhetsperspektiv

Jämställdhetsperspektivet är centralt i hela utredningen. Den utgår från att mäns våld mot kvinnor fortsatt är ett av samhällets största jämställdhetsproblem och att de nya nätbrotten är moderna uttryck för samma makt- och våldsstrukturer som ligger bakom traditionellt våld.

Förslagen bedöms stärka kvinnors rätt till personlig integritet, särskilt i den digitala miljön där många former av könsrelaterat våld och trakasserier förekommer. Genom skärpt lagstiftning och förbättrade möjligheter att ingripa mot digitala övergrepp kan skyddet för våldsutsatta kvinnor stärkas och det digitala könsrelaterade våldet motverkas.

Förslagen bedöms även kunna minska risken för att kvinnor begränsas eller tystnar i det offentliga samtalet på grund av hot, trakasserier eller förföljelse på nätet. Ett starkare rättsligt skydd kan därmed bidra till att fler kvinnor ges möjlighet att delta i samhälls- och demokratiska processer på lika villkor.

Förslagen förväntas också stärka skyddet för kvinnor som lever i utsatta eller våldsamma relationer genom förbättrade stöd- och skyddsinsatser. Därtill bedöms de ge bättre förutsättningar att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck genom tydligare rättsliga verktyg och stärkt förmåga att identifiera och hantera denna typ av utsatthet.

Utredningen lyfter särskilt att kvinnor som är politiker, journalister, opinionsbildare eller människorättsförsvarare ofta utsätts för samordnade digitala angrepp. Ett starkare skydd kan därför bidra till ett mer jämställt och inkluderande demokratiskt deltagande.

Barnrättsperspektiv

Beslutet påverkar barn i väldigt hög grad eller i hög grad.

Barnrättsperspektivet genomsyrar hela utredningen. Den tar sin utgångspunkt i barnkonventionens grundläggande principer om barnets bästa, skydd mot alla former av våld, rätt till stöd och rehabilitering samt barns rätt att komma till tals.

Barn lyfts fram som en särskilt skyddsvärd grupp. Utredningen betonar behovet av individuella skyddsbedömningar, barnanpassade anmälningss- och stödinsatser samt möjligheten för barn att få stöd utan att vårdnadshavare försvårar processen.

Utredningen stärker också synen på barn som bevittnar våld genom att tydligare betrakta dem som egna brottsoffer, och inte enbart som anhöriga. Ett viktigt förslag är det utvidgade straffansvaret för könsstypning, där även den som förmår eller tillåter att ett barn könsstympas ska kunna dömas. Förslaget stärker skyddet för flickor som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammantaget bedöms förslagen kunna bidra till att fler fall av våldsutsatthet upptäcks och uppmärksammas. Det kan medföra ett ökat behov av insatser från barn- och ungdomspsykiatri (BUP), stärkt samverkan inom Barnahus, ökad traumakompetens samt mer systematisk screening för våld inom hälso- och sjukvården.

Beslutsunderlag

1. Remissyttrande av Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer SOU 2026:34
2. Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer SOU 2026:34

Protokollsutdrag skickas till

Stabsdirektör

Hälso- och sjukvårdsdirektör